

Nye tendenser i tiden:

Vi er på vej mod en ny asketisk livsstil affødt af klimakrisen.

Næsten hver uge kommer der nyheder om de negative konsekvenser af den globale opvarmning. En netop offentliggjort rapport fra Monash University i Melbourne, Australien viser, at den stigende koncentration af CO₂, skaber afgrøder, der er fattigere på næringsstoffer, hvad der kan føre til blodmangel og dårligere kognitiv udvikling hos børn. En undersøgelse foretaget af WHO konkluderer, at den globale opvarmning indenfor en periode fra 10-30 år, vil være årsag til 250.000 dødsfald om året. Dødsfald der er forårsaget af hedebølger, underernæring, malaria og diarré. Også i Danmark koster varmen liv. Den varme sommer sidste år resulterede i 250 flere dødsfald end forventet.

Andre konsekvenser af den globale opvarmning er skybrud med deraf følgende oversvømmelser, skovbrande, en hastig smeltende is ved polerne og i Siberien, hævet vandstand m.m.

I takt med at der kommer mange nye informationer om konsekvenserne af den globale opvarmning, begynder flere og flere danskere at omlægge deres levevis. Hver dag kan man læse om folk, der spiser mindre kød eller helt dropper kødspisning. Folk der nedsætter forbruget af flyrejser eller helt stopper med at flyve, og folk der generelt vil forsøge at forbruge mindre. Denne omlægning af livsstil i en mere asketisk retning vil ganske givet få betydning for både arbejds- og fritidslivet, fordi den ikke kun kommer til at berøre dem, der vælger en mere asketisk livsstil, men også de, der ikke gør det, ved, at førstnævnte forsøger at udbrede deres mådehold til sidstnævnte.

Askese i en historisk kontekst

En asketisk livsstil er ikke et nyt fænomen, men går langt tilbage i tiden.

Ordet Askese kommer oprindeligt fra det antikke Grækenland og betyder øvelse eller træning. Askese var således noget, som grækerne foretog sig på idrætspladsen, når de trænede i datidens idrætsdiscipliner. Når en atlet træner for at blive bedre, fravælger han samtidig noget andet og ud fra denne forståelse af ordet, er alle der træner asketer. Efterhånden som tiden gik, blev ordet også indoptaget i den religiøse verden bl.a i kristendommen og i buddhismen. I kristendommen blev det udtryk for et nøjsomt klosterliv uden pomp og pragt, og i buddhismen kom askese til at betyde afholdenhed, der inkluderede både seksuel afholdenhed, afholdenhed fra kropslig udfoldelse samt i perioder afholdenhed fra mad og drikke. Derved fik ordet en ganske anden betydning, end det oprindeligt havde. Hvor det tidligere var knyttet til kropslig udfoldelse, blev det nu et udtryk for kropslig afholdenhed. En asketisk livsstil kunne dog i følge buddhismen overdrives, så den blev til selvpineri, hvad der ikke var bedre end dens modstykke overdrevet sanselighed. Fra det religiøse område blev den asketiske livsstil udbredt til mange andre områder af samfundslivet og fik i Tyskland og i de skandinaviske lande også betydning for vores arbejdsmoral og etik, ved at understrege nødvendigheden af hårdt arbejde, disciplin og sparsommelighed.

Pietismen

Idealet om en puritansk og asketisk livsstil var også grundsynet i pietismen, der i 1700-tallet, fik en væsentlig indflydelse på den danske samfundsudvikling.

For en pietist var ydre pragt et tegn på, at den pågældende person manglede indre dyd og derfor var i besiddelse af en overfladisk personlighed. Frem for at fremvise rigdom og magt gennem elegant adfærd, som det daværende aristokrati gjorde, skulle man som pietist i stedet leve et nøjsomt liv, hvor flid og alvor var livsidealet.

Pietismen havde sin storhedstid under Christian den 6., der havde fået en pietistisk opdragelse, og førte under hans regeringstid til en række forbud bl.a. i mod julestuer (julegilder), der ofte gik ganske lystigt til og andre udskejelser i nattelivet. Der blev desuden indført tvungen konfirmationsforberedelse i hele landet og tvunget skolegang også for de børn, der tidligere var fritaget på grund af, at de indgik som arbejdskraft sammen med deres forældre.

Efter Christian den 6.s død mistede pietismen hurtigt dens store indflydelse, fordi Frederik den 5. langt fra delte sin fars pietiste holdning.

Efterfølgende fik pietismen, og den askese den stod for, et dårligt ry. Ikke mindst på grund af den række af forbud den fik gennemført, og som forhindrede mange af de lystige udfoldelser, som danskerne historisk altid havde sat pris på, bl.a blev teatre lukket på grund af den fanatiske fromhed ved hoffet under Christian den 6. Kritikken af pietismen overser imidlertid ofte, dens positive betydning ikke mindst for arbejdsmoralen, skolevæsenet og for oplysningen af almuen.

Den menneskeskabte globale opvarmning og den deraf affødte klimakrise med ekstremt vejr, vil efter alt at dømme sætte en ny form for asketisk livsførelse på dagsorden. En askese, der ikke er affødt af hverken idrætstræningsprincipper eller en bestemt religionsopfattelse, men af en ydre nødvendighed: truslen fra en mulig klimakatastrofe. På samme måde som under pietismen vil den kunne få betydning for hele samfundet, fordi de borgere, der ikke har tænkt sig at ændre livsstil, vil blive presset til også at ændre adfærd i en mere mådeholdende retning. Det kan typisk ske gennem dialog eller gennem forbud via lovgivning.(skatter, påbud).

Der kan ikke herske tvivl om, at det er nødvendigt, at vi alle forholder os til klimakrisen både på det personlige- og det samfundsmæssige plan, og at det er nødvendigt at ændre livsstil i en mere asketisk retning, hvis vi skal bidrage til at bremse den globale opvarmning. Men det er samtidigt ud fra de historiske erfaringer vigtigt at forhindre, at udbredelsen af en ny asketisk livsstil ikke ender i et moralsk og samfundsmæssigt forbudshelvede som på Christian den 6. tid. Derfor bør man tilstræbe at finde en balance, hvor man primært lever asketisk på de områder, der betyder mest i forhold til at skabe en bæredygtig udvikling, samtidig med at man undgår en navlebeskuende kontrol af privatpersoner forbrug og adfærd.

Hvordan påvirkes fritidslivet?

Klimakrisen påvirker allerede idrætten nu, ved at ekstreme vejrforhold har ført til aflysning af idrætsaktiviteter eller har betydet, at idræt er blevet gennemført under usædvanlige varme vilkår med fare for, at atleterne kan få hedeslag. Men det stigende fokus på at minimere forbruget af naturressurser som en ny asketisk livsstil vil medføre, kan også komme til at betyde en nødvendig revurdering af de nuværende motions- og idrætsaktiviteter med henblik på at begrænse co2 forbruget m.m. for at gøre fritidsaktiviteterne så klimaneutrale som overhovedet muligt. (Eks. miljøbelastningen fra kunstgræsbaner, ressourceforbruget fra udendørs skøjtebaner m.v.)

Steffen Hartje, Sekretariatschef Fritid&Samfund

Litteratur:

Korsgaard, Ove: Askese og afsavn har fremtiden for sig.

Kronik i Politikken den 21/7 2019

F. Elle Jensen: Pietismen i Jylland. Teologiske Studier. II. Afd. Nr. 5.

Prins Carls Skolemuseum: Pietismen i Danmark (webtekst)